

Αποτελέσματα συλλογής στοιχείων σχετικά με την επαγγελματική χρήση γεωργικών φαρμάκων έτους 2014

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την ορθολογική χρήση
των γεωργικών φαρμάκων

Η ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων μπορεί να επιτευχθεί μέσω των μέτρων που προβλέπονται από το Εθνικό Σχέδιο Δράσης και μπορεί να ελεγχθεί με την αξιολόγηση των στοιχείων που αφορούν τα γεωργικά φάρμακα. Στην παρούσα έκθεση παρουσιάζονται τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί για το έτος 2014.

**Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής
Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων**

1. Εισαγωγή

Για να διευκολυνθεί η εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την εφαρμογή της Οδηγίας 2009/128/ΕΚ και την προστασία του ανθρώπου και του περιβάλλοντος, όπως θεσπίστηκε με τη με αριθ. πρωτ. 8197/90920/22-7-2013 Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΦΕΚ Β'1883), απαιτείται η συλλογή στοιχείων σχετικά με τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων (φυτοπροστατευτικών προϊόντων). Με τη συλλογή και αξιολόγηση των στοιχείων είναι δυνατός ο καθορισμός ποσοτικών στόχων, μέτρων, χρονοδιαγραμμάτων και δεικτών για τη μείωση των κινδύνων και των επιπτώσεων από τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον και στην ενθάρρυνση της ανάπτυξης και της εισαγωγής της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας καθώς και εναλλακτικών προσεγγίσεων ή τεχνικών με σκοπό τη μείωση της εξάρτησης από τα γεωργικά φάρμακα.

Τα στοιχεία αυτά θα συγκεντρώνονται σε ετήσια βάση προκειμένου να χρησιμοποιούνται στην έκθεση προόδου σχετικά με τον καθορισμό και την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 32 της με αριθ. πρωτ. 8197/90920/22-7-2013 Κ.Υ.Α.

2. Σκοπός παρουσίασης στοιχείων χρήσης γεωργικών φαρμάκων

Ο σκοπός παρουσίασης των συλλεχθέντων στοιχείων του παρόντος εγγράφου είναι η ενημέρωση όλων των ενδιαφερόμενων μερών και κυρίως:

- Α) Των φορέων που ασχολούνται με την κατάρτιση των επαγγελματιών χρηστών φυτοπροστατευτικών προϊόντων.
- Β) Των υπηρεσιών που ασχολούνται με τον έλεγχο της ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων και την ενημέρωση των ενδιαφερομένων.
- Γ) Των υπευθύνων επιστημόνων των καταστημάτων λιανικής πώλησης γεωργικών φαρμάκων, οι οποίοι έχουν την υποχρέωση να παρέχουν γενικές πληροφορίες σχετικά με τους πιθανούς κινδύνους για τον άνθρωπο και το περιβάλλον από τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων, ιδίως σχετικά με τις πηγές κινδύνου, την έκθεση του χρήστη, τον ορθό τρόπο αποθήκευσης, το χειρισμό και την εφαρμογή, την ασφαλή διάθεση του ψεκαστικού διαλύματος που απομένει μετά την εφαρμογή, τη διαχείριση των κενών συσκευασίας και τις εναλλακτικές λύσεις χαμηλού κινδύνου.
- Δ) Των εταιρειών παραγωγής και διάθεσης στην αγορά γεωργικών φαρμάκων, οι οποίες έχουν την υποχρέωση να παρέχουν τις ανωτέρω πληροφορίες.
- Ε) Των επαγγελματιών χρηστών φυτοπροστατευτικών προϊόντων.
- ΣΤ) Ερευνητικών ιδρυμάτων και κάθε άλλου ενδιαφερόμενου μέρους σχετικά με την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων.

Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να αξιοποιήσουν τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν εξετάζοντας και συσχετίζοντας τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα με την καθημερινή εμπειρία και γνώση των προβλημάτων της περιοχής τους για τη βελτίωση της ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων.

3. Ερωτηματολόγιο επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Σ.Ε.Α.) με σκοπό τη συλλογή στοιχείων και την καταγραφή της σημερινής κατάστασης σχετικά με τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων ζήτησε με το με αριθ. πρωτ. 5587/57189/2-5-2014 έγγραφο από τις Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων (Δ.Α.Ο.Κ. της Π.Ε.) της χώρας, όπως προβούν στις απαραίτητες ενέργειες για τη συμπλήρωση των συνημμένων στο έγγραφο ερωτηματολογίων από επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων.

Τα ερωτηματολόγια περιελάμβαναν είκοσι τρεις (23) ερωτήσεις με προκαθορισμένες απαντήσεις, δύο (2) έως πέντε (5) ανά ερώτηση, που κάλυπταν διάφορα στοιχεία της χρήσης των γεωργικών φαρμάκων. Από κάθε Περιφερειακή Ενότητα συμπληρώθηκαν τουλάχιστον εκατό (100), με εξαίρεση συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου δεν στάθηκε δυνατόν να συμπληρωθούν (Δ.Α.Ο.Κ. των Π.Ε. Ανατολικής Αττικής, Δράμας, Κιλκίς, Λακωνίας, Μεσσηνίας, Πιερίας, Σάμος, Τρικάλων). Η συμμετοχή κάθε επαγγελματία χρήστη ήταν εθελοντική και τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια ήταν υποχρεωτικά ανώνυμα, έτσι ώστε οι ερωτώμενοι να περιγράψουν τις πραγματικές απαντήσεις που τους εξέφραζαν, χωρίς το φόβο άμεσων ή μελλοντικών νομικών συνεπειών.

Για το έτος 2014, που είναι και η πρώτη φορά συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από 15 Μαΐου έως 30 Ιουνίου. Για τα επόμενα έτη θα πραγματοποιείται κατά τους μήνες Ιανουάριο και Φεβρουάριο.

Η αρμόδια Δ.Α.Ο.Κ. της Π.Ε. προχωρά στη στατιστική επεξεργασία των στοιχείων: μέσοι όροι ανά ερώτηση, συσχετισμούς επιλογών απαντήσεων και εξάγει συμπεράσματα. Τα στατιστικά επεξεργασμένα στοιχεία και τα συμπεράσματα δημοσιεύονται με γραπτή ανακοίνωση ή με ανακοίνωση στο διαδίκτυο για να συνδράμουν τους γεωτεχνικούς που ασχολούνται με την πώληση ή τη συνταγογράφηση των γεωργικών φαρμάκων. Οι Δ.Α.Ο.Κ. των Π.Ε. χρησιμοποιούν τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν την περιοχή ευθύνης τους αρχικά και αργότερα συγκριτικά με τα στατιστικά στοιχεία σε εθνικό επίπεδο που παρουσιάζονται στο παρόν, για τον σχεδιασμό, υλοποίηση, αξιολόγηση και βελτίωση των δράσεων που λαμβάνονται για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων.

Η Σ.Ε.Α. χρησιμοποιεί τα στατιστικά στοιχεία για τους σκοπούς του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) και στη με αριθ. 8197/90920/22-7-2013 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ Β'1883).

Το αρκετά μεγάλο δείγμα των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων και η κατανομή των ερωτηθέντων σε πολλές περιοχές της χώρας διασφαλίζει την αντιπροσωπευτικότητα των αποτελεσμάτων. Διενεργήθηκε επίσης στατιστικός έλεγχος των απαντήσεων μεταξύ των Δ.Α.Ο.Κ. της Π.Ε. από τον οποίο προέκυψε ότι δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές.

Συλλέχθηκαν τα αποτελέσματα από τις Δ.Α.Ο.Κ. της Π.Ε. Ανατολικής Αττικής, Αργολίδας, Άρτας, Βοιωτίας, Γρεβενών, Δράμας, Έβρου, Θεσσαλονίκης, Καστοριάς, Κιλκίς, Κοζάνης, Κορινθίας, Κυκλάδων, Λακωνίας, Λάρισας, Λασιθίου, Λέσβου, Μεσσηνίας, Μεσσηνίας (Τριφυλία), Ξάνθης, Έβρου-Ορεστιάδας, Πέλλας, Πιερίας, Ρεθύμνης, Σάμου, Σερρών, Τρικάλων, Φθιώτιδας, Χανίων, τα οποία αφορούν τις απαντήσεις που έδωσαν δύο χιλιάδες πεντακόσιοι πενήντα τρεις (2553) επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων.

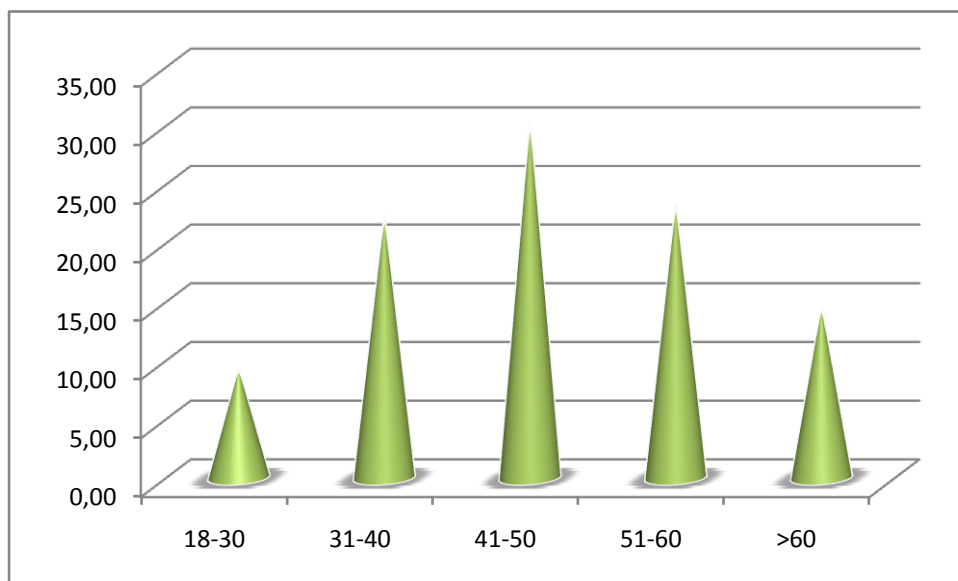
Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα φαίνονται στο παρόν έγγραφο. Αναφέρεται αυτολεξεί η ερώτηση που τέθηκε και στην πρώτη γραμμή κάτω από κάθε επιλογή απάντησης των ερωτήσεων εμφανίζεται ο συνολικός αριθμός απαντήσεων που δόθηκαν για τη συγκεκριμένη επιλογή και από κάτω εκφράζεται το επί τοις εκατό (%) ποσοστό κάθε επιλογής στο σύνολο των απαντήσεων της κάθε ερώτησης. Οι απαντήσεις παρουσιάζονται και γραφικά και τέλος διενεργείται σύντομος σχολιασμός των αποτελεσμάτων κάτω από κάθε ερώτηση για την ενημέρωση των ενδιαφερομένων.

Οι ερωτήσεις καταχωρίζονται σε κεφάλαια είναι όμως λογικό και θεμιτό να εξετασθούν συγκριτικά οι απαντήσεις σε διαφορετικές ερωτήσεις και κεφάλαια από τους ίδιους του ενδιαφερόμενους, έτσι ώστε να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

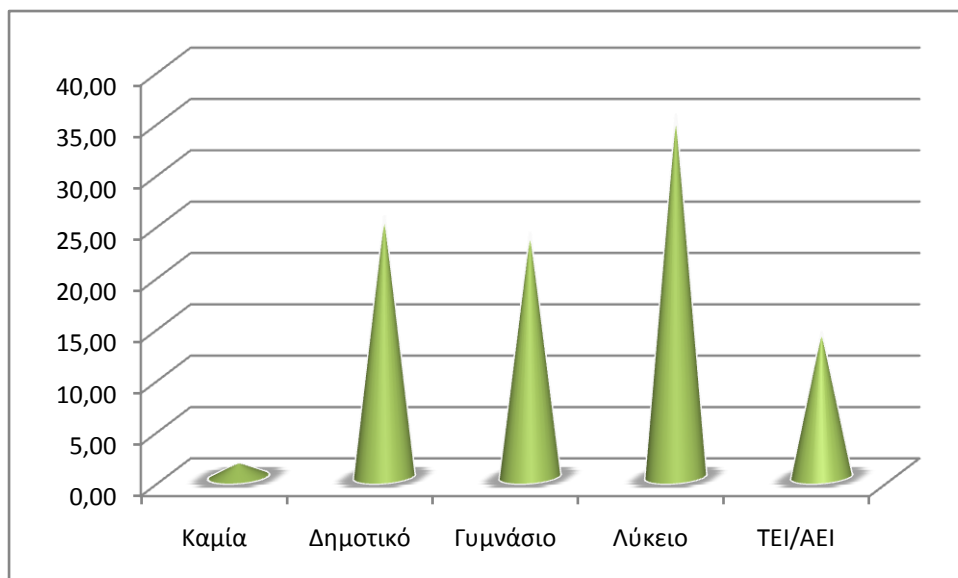
Στο κεφάλαιο αυτό οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις που αφορούν τους ίδιους και τα χαρακτηριστικά και τις δεξιότητες που κατέχουν.

Ερώτηση 1.	18-30	31-40	41-50	51-60	>60
Ηλικία:	236	568	771	594	371
	9,29%	22,36%	30,35%	23,09%	14,61%

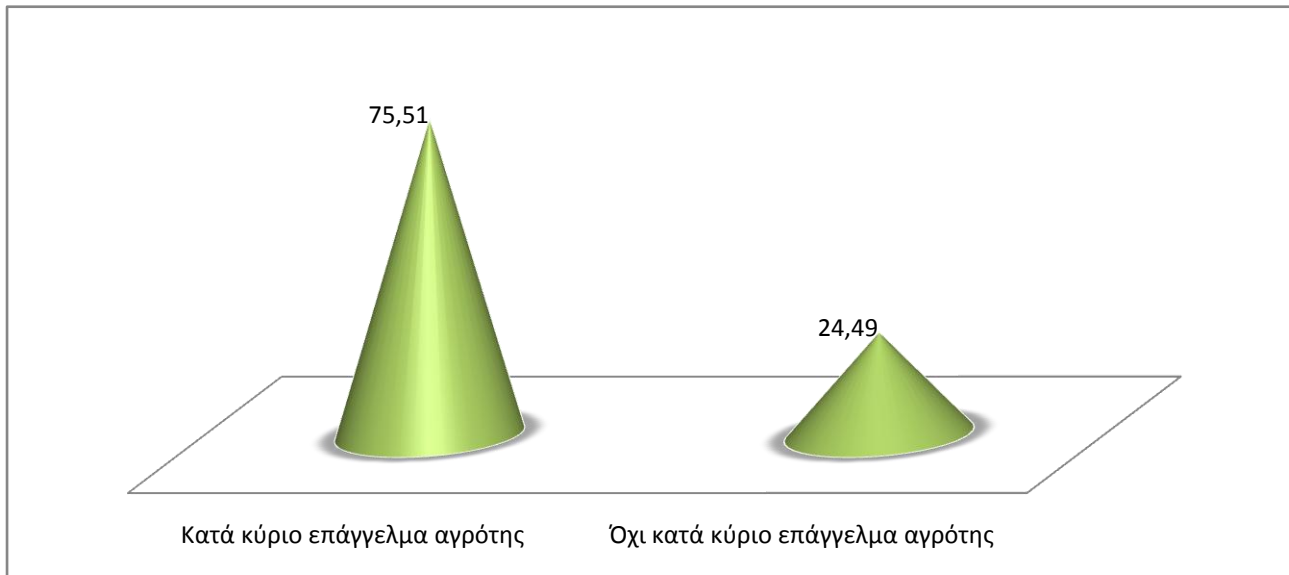
Η κατανομή των ηλικιών των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων είναι κανονική. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει ότι περισσότεροι από το 30% των επαγγελματιών χρηστών που ρωτήθηκαν ήταν κάτω των 40 ετών.

Ερώτηση 2.	Καμία	Απόφοιτος Δημοτικού	Απόφοιτος Γυμνασίου	Απόφοιτος Λυκείου	Απόφοιτος ΤΕΙ/ΑΕΙ
Μορφωτικό επίπεδο - βαθμίδα σπουδών που έχετε ολοκληρώσει:	35	640	599	889	355
	1,39%	25,42%	23,79%	35,31%	14,10%

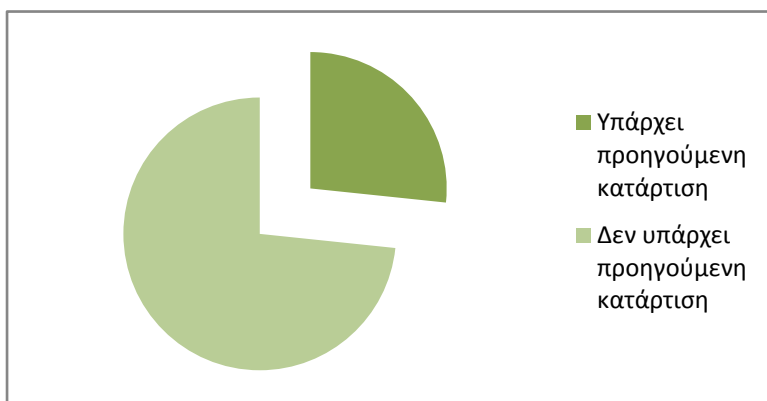
Τα αποτελέσματα της συλλογής στοιχείων αποδεικνύουν ότι οι επαγγελματίες γεωργικών φαρμάκων διαθέτουν το απαραίτητο γνωστικό επίπεδο όχι μόνον για να κατανοήσουν το κείμενο μιας ετικέτας γεωργικού φαρμάκου αλλά και για να συμμετάσχουν σε εξειδικευμένη κατάρτιση σχετικά με τα γεωργικά φάρμακα.

Ερώτηση 3. Είστε κατά κύριο επάγγελμα αγρότης;	Ναι	Όχι
	1918 75,51%	622 24,49%

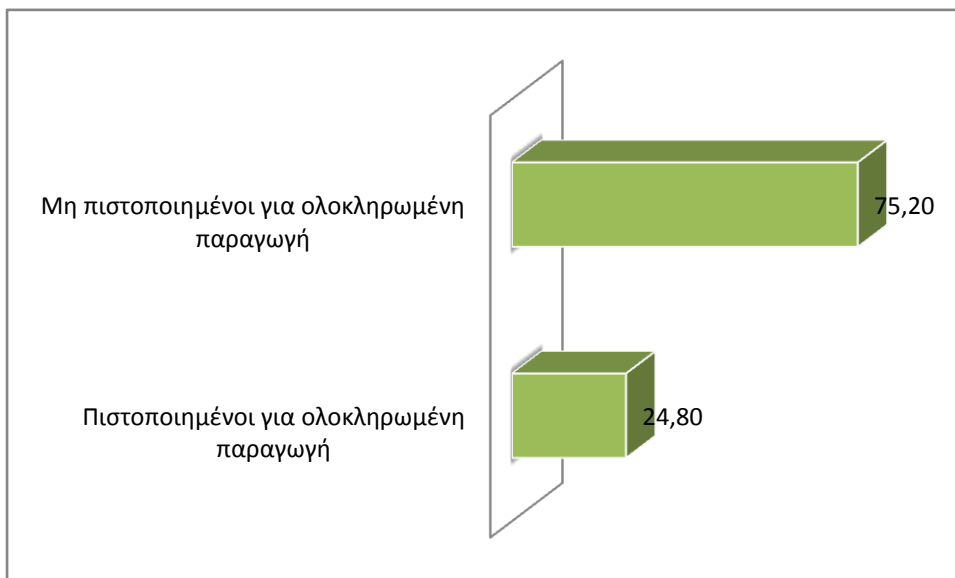
Σχεδόν το 1/4 των ερωτώμενων δήλωσαν ότι δεν είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες. Το γεγονός αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη στην απαιτούμενη κατάρτιση των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων. Η πιστοποίηση των γνώσεων ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων πρέπει να είναι προαπαιτούμενη για κάθε επαγγελματία χρήστη γεωργικού φαρμάκου, ασχέτως εάν είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότης ή όχι.

Ερώτηση 4. Έχετε λάβει κάποια κατάρτιση σχετικά με τα γεωργικά φάρμακα:	Ναι	Όχι
	677 26,65%	1863 73,35%

Παρότι ακόμη δεν έχει ξεκινήσει η συστηματική κατάρτιση και πιστοποίηση γνώσεων στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων, ένα σημαντικό ποσοστό των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων δήλωσε ότι έχει λάβει κάποια κατάρτιση σχετικά με τα γεωργικά φάρμακα.

Ερώτηση 5. Έχετε πιστοποιηθεί σε κάποιο πρότυπο ολοκληρωμένης γεωργίας;	Ναι	Όχι
	630 24,8%	1910 75,20%

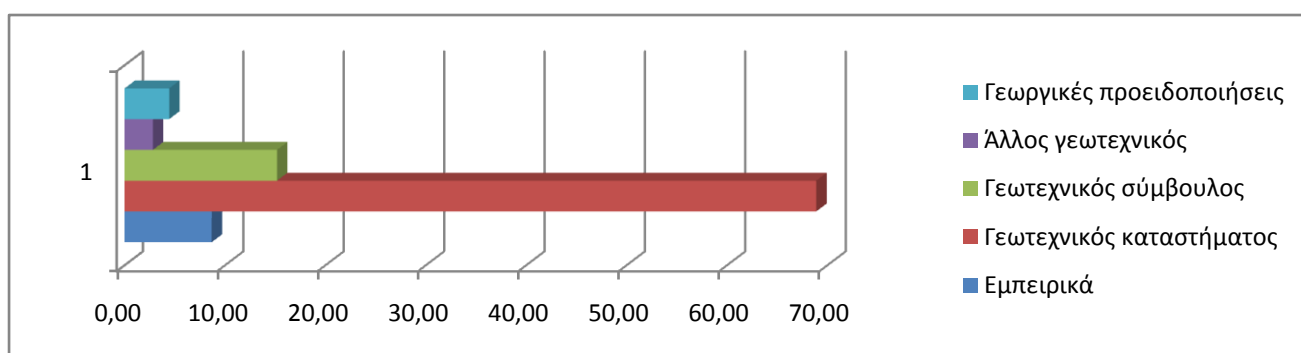
Σχεδόν ένας στους τέσσερις των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων που ρωτήθηκαν, δήλωσε ότι έχει πιστοποιηθεί σε κάποιο πρότυπο ολοκληρωμένης γεωργίας, γεγονός ιδιαίτερα θετικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

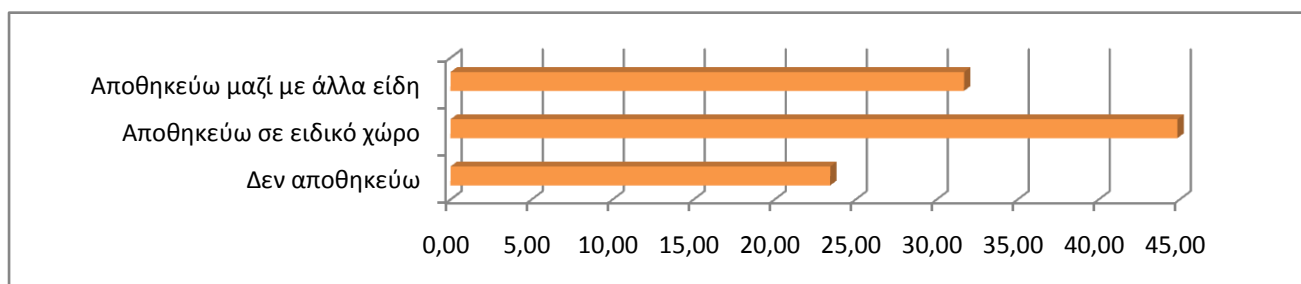
Στις ερωτήσεις του παρόντος κεφαλαίου, οι επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων κλήθηκαν να απαντήσουν σε κρίσιμες ερωτήσεις που αφορούν τα γεωργικά φάρμακα από το πώς αποφασίζουν να τα χρησιμοποιήσουν ως και τον τρόπο εφαρμογής τους.

Ερώτηση 6. Πώς λαμβάνετε την απόφαση για να χρησιμοποιήσετε γεωργικό φάρμακο;	Μόνος εμπειρικά	Με βοήθεια γεωτεχνικού			Διαβάζω τις γεωργικές προειδοποιήσεις
		Καταστήματος εμπορίας γεωργικών φαρμάκων	Συμβούλου	Άλλου	
	219	1739	383	71	112
	8,68%	68,90%	15,17%	2,81%	4,44%

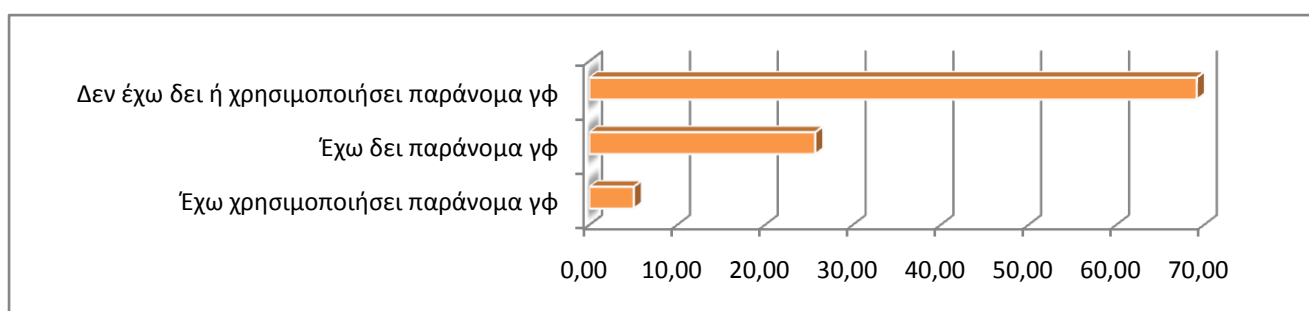
Τα αποτελέσματα της συλλογής στοιχείων κατέδειξαν τη σημαντικότερη επιρροή του υπεύθυνου επιστήμονα – γεωτεχνικού του καταστήματος εμπορίας γεωργικών φαρμάκων στην απόφαση του επαγγελματία χρήστη σχετικά με το αν θα χρησιμοποιήσει ή όχι γεωργικό φάρμακο. Από το γεγονός αυτό μπορούν να εξαχθούν δύο διαφορετικά μεταξύ τους συμπεράσματα: Πρώτον, μέσω της συνταγογράφησης και της ηλεκτρονικής καταγραφής της λιανικής πώλησης των γεωργικών φαρμάκων αναμένεται να αξιοποιηθεί ο ρόλος των καταστημάτων εμπορίας γεωργικών φαρμάκων και κατ' επέκταση να ελεγχθεί η ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων. Δεύτερον, λόγω της εμπορικής δραστηριότητας των καταστημάτων αυξάνεται ο κίνδυνος προτροπής του ενδιαφερόμενου να λύσει τα προβλήματα φυτοπροστασίας με την προμήθεια και χρήση γεωργικού φαρμάκου, χωρίς να αντισταθμίζεται αυτή η προτροπή από ισόρροπη πληροφόρηση των παραγωγών για προληπτικά μέτρα ή μη-χημική φυτοπροστασία.

Ερώτηση 7. Πού και πώς αποθηκεύετε τα γεωργικά φάρμακα;	Δεν αποθηκεύω	Σε ειδική για τα γεωργικά φάρμακα αποθήκη ή ντουλάπα	Σε αποθήκη με τα υπόλοιπα γεωργικά είδη
	596	1141	806
	23,44%	44,87%	31,69%

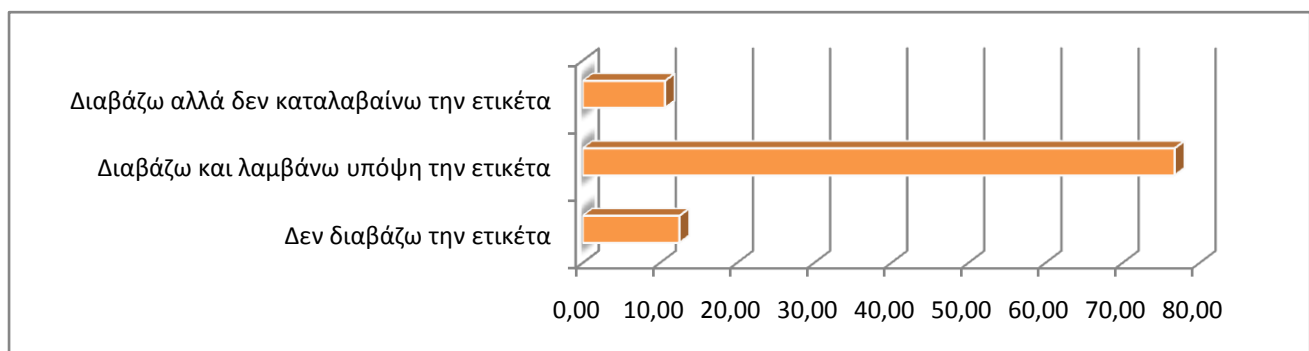
Η αποθήκευση των γεωργικών φαρμάκων πρέπει να γίνεται σε χώρο που να κλειδώνει και να είναι δροσερός και καλά αεριζόμενος. Οι απαιτήσεις αυτές πρέπει να γνωστοποιούνται προς τους επαγγελματίες χρήστες που αποθηκεύουν γεωργικά φάρμακα. Η μη αποθήκευση γεωργικών φαρμάκων (αγορά μόνον όταν απαιτείται η χρήση τους και χρήση του συνόλου της ποσότητάς τους) θα μπορούσε να αποτελεί σύσταση για την αποφυγή των κινδύνων της αποθήκευσης αλλά μπορεί να οδηγήσει και σε μη ελεγχόμενη και εντελώς εκτός προδιαγραφών «προσωρινή» αποθήκευση, όταν για κάποιο λόγο ο επαγγελματίας χρήστης γεωργικών φαρμάκων χρειάζεται εκτάκτως να αποθηκεύσει τα γεωργικά φάρμακα.

Ερώτηση 8. Έχετε δει ή χρησιμοποιήσει παράνομα γεωργικά φάρμακα;	Έχω χρησιμοποιήσει	Έχω δει αλλά δεν έχω χρησιμοποιήσει	Δεν έχω χρησιμοποιήσει ούτε έχω δει
	129 5,06%	656 25,75%	1763 69,19%

Περισσότεροι από το 30% από τους ερωτηθέντες επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων (γφ) δήλωσαν ότι έχουν δει ή έχουν χρησιμοποιήσει παράνομα γεωργικά φάρμακα και αυτό καταδεικνύει τη σοβαρότητα του προβλήματος. Στην ερώτηση δεν περιγράφεται ρητά ποιο θεωρείται παράνομο γεωργικό φάρμακο και είναι άγνωστο εάν οι ερωτώμενοι συμπεριέλαβαν στην απάντησή τους σκευάσματα που έχουν ανακληθεί και απαγορεύεται πλέον η χρήση τους ή άλλα σκευάσματα που δεν έχουν εγκριθεί αλλά φέρουν στη συσκευασία τους σαφείς φυτοπροστατευτικές ενδείξεις, τα οποία είναι κι αυτά παράνομα γεωργικά φάρμακα. Σε κάθε περίπτωση αναδεικνύεται το σημαντικό μέγεθος του προβλήματος των παράνομων γεωργικών φαρμάκων και η αναγκαιότητα λήψης αποτελεσματικών μέτρων ελέγχου.

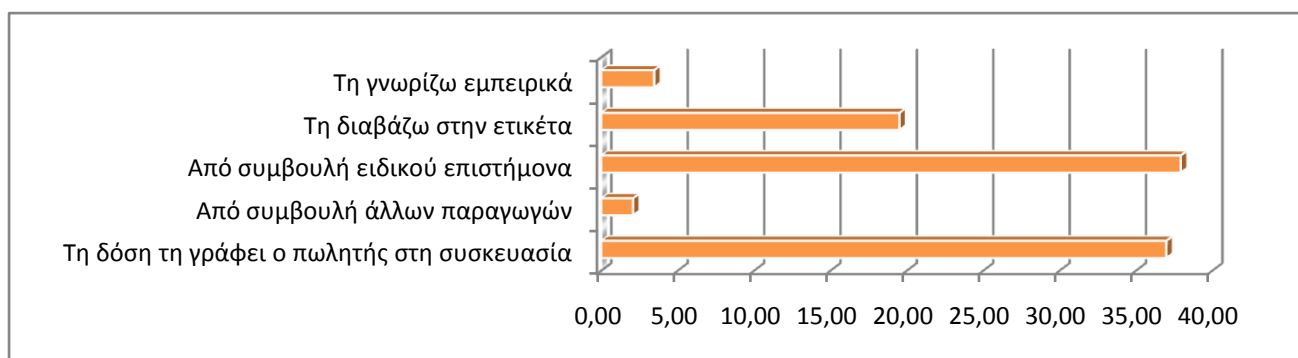
Ερώτηση 9. Διαβάζετε τις ετικέτες των γεωργικών φαρμάκων;	Δεν τη διαβάζω	Τη διαβάζω και την λαμβάνω υπόψη	Τη διαβάζω αλλά δεν την καταλαβαίνω
	319 12,56%	1950 76,77%	271 10,67%

Είναι βασική απαίτηση η τήρηση των οριζόμενων στην ετικέτα των γεωργικών φαρμάκων και το ότι περισσότεροι από 20% των ερωτηθέντων απάντησαν είτε ότι δεν τη διαβάζουν είτε ότι τη διαβάζουν αλλά δεν την καταλαβαίνουν, δημιουργεί εύλογη ανησυχία. Οι επαγγελματίες χρήστες των γεωργικών φαρμάκων

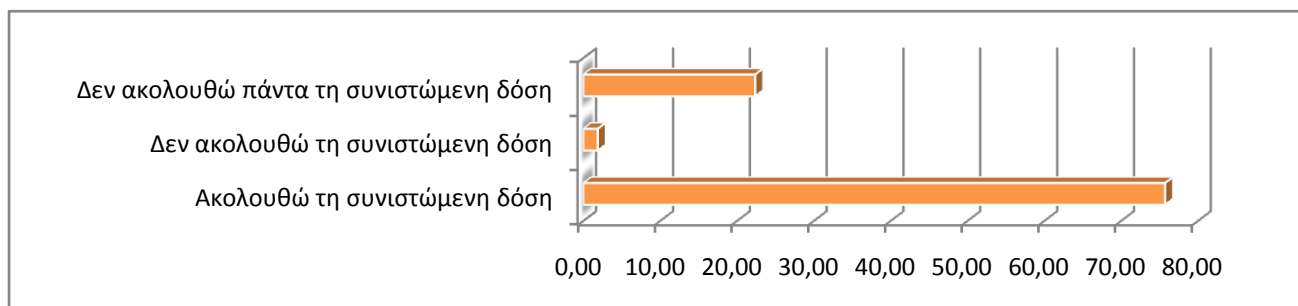
πρέπει μέσω κατάρτισης, ενημερωτικών ημερίδων και άλλων δράσεων να κατανοήσουν τη σημασία ανάγνωσης και τήρησης των οριζόμενων στην ετικέτα των γεωργικών φαρμάκων. Επίσης, ο γεωτεχνικός, που όπως προαναφέρθηκε επηρεάζει σημαντικά τον επαγγελματία χρήστη στην απόφαση για χρήση του γεωργικού φαρμάκου, πρέπει να προσφέρει αρωγή στον επαγγελματία χρήστη στην εφαρμογή των οριζόμενων επί της ετικέτας των γεωργικών φαρμάκων.

Ερώτηση 10. Πώς βρίσκετε την κατάλληλη δόση του γεωργικού φαρμάκου που θα χρησιμοποιήσετε;	Μου την γράφει ο πωλητής στην ετικέτα του	Από συμβουλές άλλων παραγωγών	Από συμβουλή ειδικού επιστήμονα	Από την ετικέτα	Τη γνωρίζω εμπειρικά
		940 36,99%	53 2,09%	964 37,94%	496 19,52%

Και στην ερώτηση αυτή αναδεικνύεται ο ιδιαίτερα σημαντικός ρόλος του γεωτεχνικού, ο οποίος σε σημαντικό ποσοστό ενημερώνει τον επαγγελματία χρήστη για την κατάλληλη δόση του γεωργικού φαρμάκου. Η εμπειρική γνώση της κατάλληλης δόσης, χωρίς τη συμβουλή γεωτεχνικού ή την ανάγνωση της ετικέτας, δημιουργεί ανησυχία, καθώς ο επαγγελματίας χρήστης δεν θα ενημερωθεί σε περίπτωση αλλαγής των ενδεικνυόμενων δόσεων. Έντονη ανησυχία δημιουργεί επίσης το μικρό ποσοστό (18,89%) των επαγγελματιών χρηστών που ενημερώνονται για τη σωστή δόση από την ετικέτα. Πρέπει να είναι σαφές στους επαγγελματίες χρήστες των γεωργικών φαρμάκων ότι η ορθή εφαρμογή κάθε γεωργικού φαρμάκου και η επιλογή της σωστής δοσολογίας αποτελεί πρωτίστως δική τους ευθύνη, που επισύρει κυρώσεις σε περίπτωση υπερδοσολογίας και πρέπει να ενημερώνονται πάντα από την ετικέτα κάθε σκευάσματος.

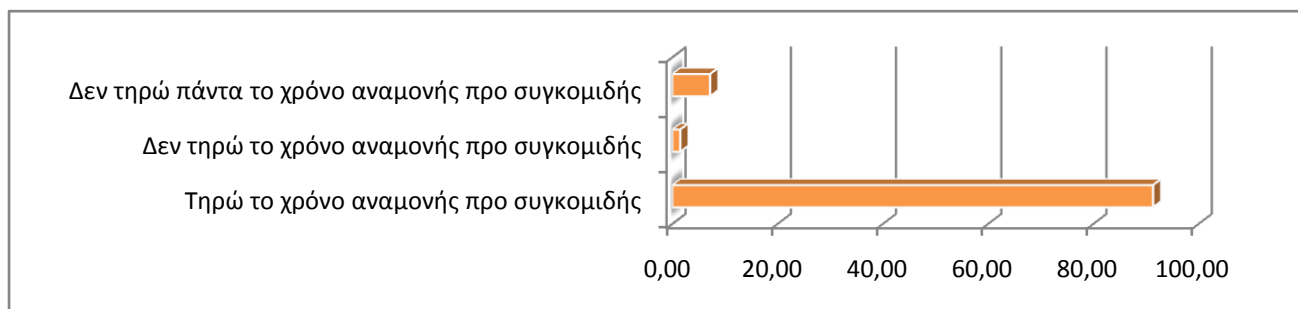
Ερώτηση 11. Ακολουθείτε τη συνιστώμενη επί της ετικέτας δόση;	Ναι	Όχι	Όχι πάντα
		1923 75,74%	48 1,89%

Ιδιαίτερη προσοχή θέλει ο συνδυασμός της παρούσας ερώτησης με την προηγούμενη, όπου λιγότερο από 20% των ερωτηθέντων απάντησε ότι προσδιορίζει την κατάλληλη δόση από την ετικέτα του γεωργικού φαρμάκου. Ένα αντίστοιχο ποσοστό, της τάξεως του 20% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι δεν ακολουθεί πάντα τη συνιστώμενη δόση. Πρέπει να γίνει σαφές στους επαγγελματίες χρήστες των γεωργικών φαρμάκων ότι η μη πιστή τήρηση των συνιστώμενων επί της ετικέτας δόσεων επιφέρει κυρώσεις καθώς

δύναται να έχει ιδιαίτερα βλαβερές συνέπειες για την καλλιέργεια και για την υγεία του χρήστη, του καταναλωτή των παραγόμενων φυτικών προϊόντων και του περιβάλλοντος.

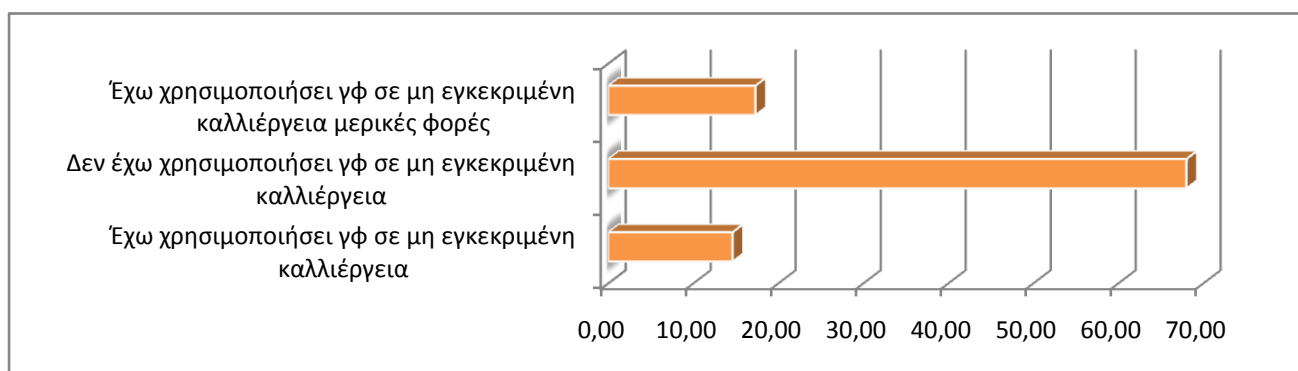
Ερώτηση 12. Τηρείτε το χρόνο αναμονής μεταξύ τελευταίας εφαρμογής και συγκομιδής;	Ναι	Όχι	Όχι πάντα
	2319 91,34%	38 1,50%	182 7,17%

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα ποσοστό σχεδόν 9% δεν τηρεί ή δεν τηρεί πάντα το απαιτούμενο χρονικό διάστημα αναμονής μεταξύ της τελευταίας εφαρμογής των γεωργικών φαρμάκων και της συγκομιδής. Τέτοιες εφαρμογές είναι εξαιρετικά πιθανόν να προκαλέσουν την ανίχνευση υπολειμμάτων γεωργικών φαρμάκων στα παραγόμενα φυτικά προϊόντα σε συγκεντρώσεις ανώτερες από τα ανώτατα επιτρεπτά όρια (MRLs).

Η μείωση των υπερβάσεων αποτελεί έναν από τους στόχους του Εθνικού Σχεδίου Δράσης και αποτελεί υποχρέωση όλων των ενδιαφερόμενων μερών να συμβάλλουν προς την κατεύθυνση αυτή.

Ερώτηση 13. Έχετε χρησιμοποιήσει γεωργικό φάρμακο σε καλλιέργεια που δεν αναφέρεται στην ετικέτα;	Ναι	Όχι	Μερικές φορές
	371 14,64%	1724 68,03%	439 17,32%

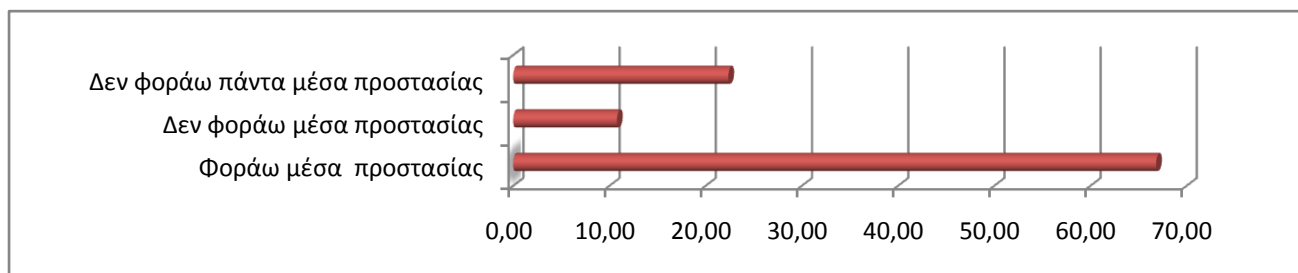

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα στη χρήση των γεωργικών φαρμάκων είναι η εφαρμογή τους σε καλλιέργεια που δεν αναφέρεται στην ετικέτα δηλαδή δεν είναι εγκεκριμένη η χρήση τους. Η μείωση των κινδύνων και των δυσμενών επιπτώσεων για την υγεία του ανθρώπου και το περιβάλλον από τη χρήση γεωργικών φαρμάκων απαιτεί την εξάλειψη της χρήσης τους σε μη εγκεκριμένες καλλιέργειες και κατ'ελάχιστον τη δραστική μείωση του ποσοστού του πλέον των 30% των ερωτηθέντων που δήλωσε ότι έχει χρησιμοποιήσει γεωργικό φάρμακο σε καλλιέργεια που δεν επιτρέπεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΧΡΗΣΤΗ

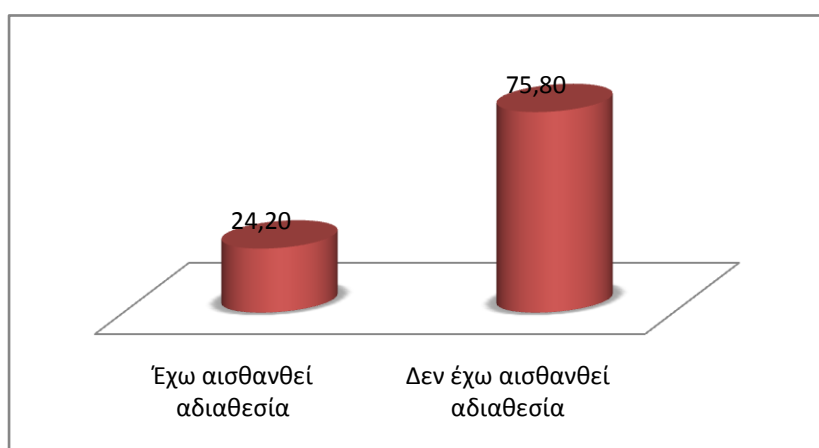
Στο κεφάλαιο αυτό, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήματα που αφορούν τη δική τους ασφάλεια. Οι απαντήσεις που λήφθηκαν καθιστούν επιτακτική ανάγκη τη λήψη μέτρων ενημέρωσης των επαγγελματιών χρηστών φυτοπροστατευτικών προϊόντων για τους κινδύνους που διατρέχει η υγεία τους όταν δεν λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ατομικής προστασίας.

Ερώτηση 14. Φοράτε μέσα ατομικής προστασίας όταν χρησιμοποιείτε γεωργικά φάρμακα;	Ναι	Όχι	Μερικές φορές
	1697	274	568
	66,84%	10,79%	22,37%

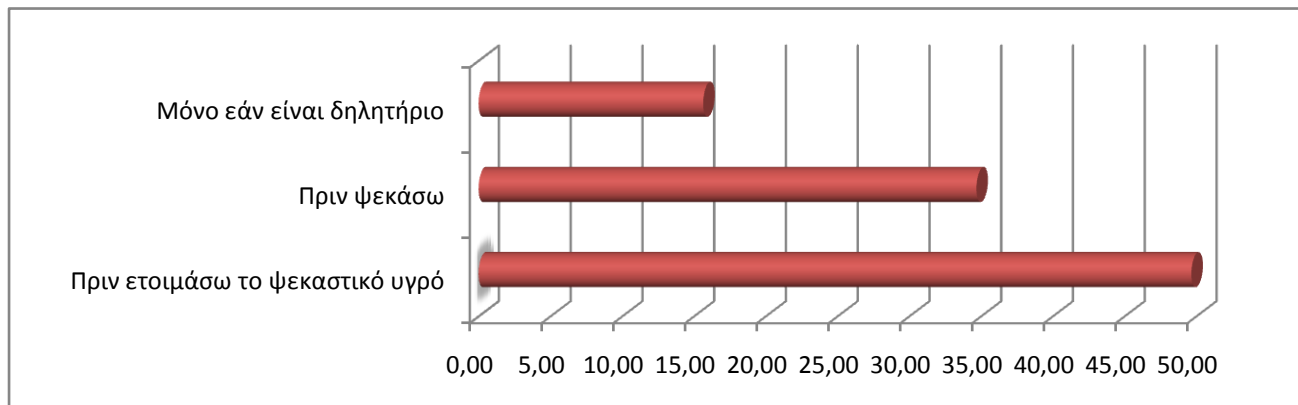
Η υποτίμηση των κινδύνων για την υγεία των επαγγελματιών χρηστών χαρακτηρίζει το ποσοστό των ερωτηθέντων που απάντησαν ότι δεν φορούν ποτέ ή δεν φορούν πάντα τα μέσα ατομικής προστασίας, όταν χρησιμοποιούν γεωργικά φάρμακα. Αποτελεί καθήκον όλων των ενδιαφερόμενων μερών η συμβολή στην ενημέρωση των επαγγελματιών χρηστών για τους κινδύνους που εκθέτουν την υγεία τους όταν δεν φορούν τα μέσα ατομικής προστασίας και ένας από τους στόχους των μέτρων του Εθνικού Σχεδίου Δράσης.

Ερώτηση 15. Έχετε νιώσει αδιαθεσία ή άλλη παρενέργεια από την χρήση γεωργικών φαρμάκων;	Ναι	Όχι
	614	1923
	24,20%	75,80%

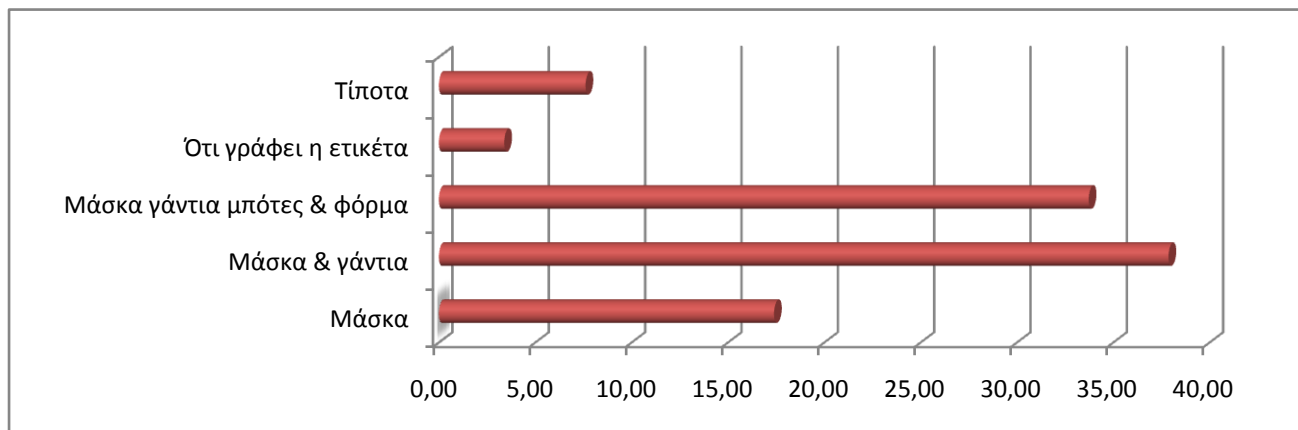
Η υποτίμηση των κινδύνων για την υγεία των επαγγελματιών χρηστών δεν θα μπορούσε να μην έχει συνέπειες, όταν ένα αντίστοιχο με την προηγούμενη ερώτηση ποσοστό των ερωτηθέντων επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων δήλωσε ότι έχει νιώσει αδιαθεσία ή άλλη παρενέργεια από τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων. Η επίγνωση του κινδύνου καθίσταται επιτακτική αναγκαιότητα.

Ερώτηση 16. Πότε φοράτε τα μέσα ατομικής προστασίας;	Πριν ετοιμάσω το ψεκαστικό υγρό	Πριν ξεκινήσω την εφαρμογή	Μόνο εάν το γφ είναι δηλητήριο
		1247 49,66%	871 34,69%

Τα μέσα ατομικής προστασίας πρέπει να φοριούνται πριν την ετοιμασία του ψεκαστικού υγρού όταν ο επαγγελματίας χρήστης έρχεται σε επαφή με το πυκνό γεωργικό φάρμακο. Σε καμία περίπτωση μόνον εάν το γεωργικό φάρμακο είναι δηλητήριο, όπως δήλωσε σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων, καθώς και όσα από τα γεωργικά φάρμακα δεν είναι δηλητήρια, δεν στερούνται βλαβερών επιδράσεων στην υγεία του επαγγελματία χρήστη.

Ερώτηση 17. Ποια μέσα ατομικής προστασίας χρησιμοποιείτε;	Μάσκα	Μάσκα και γάντια	Μάσκα, γάντια, μπότες και φόρμα	Ότι γράφει στην ετικέτα	Τίποτα
		441 17,40%	960 37,87%	855 33,73%	86 3,39%

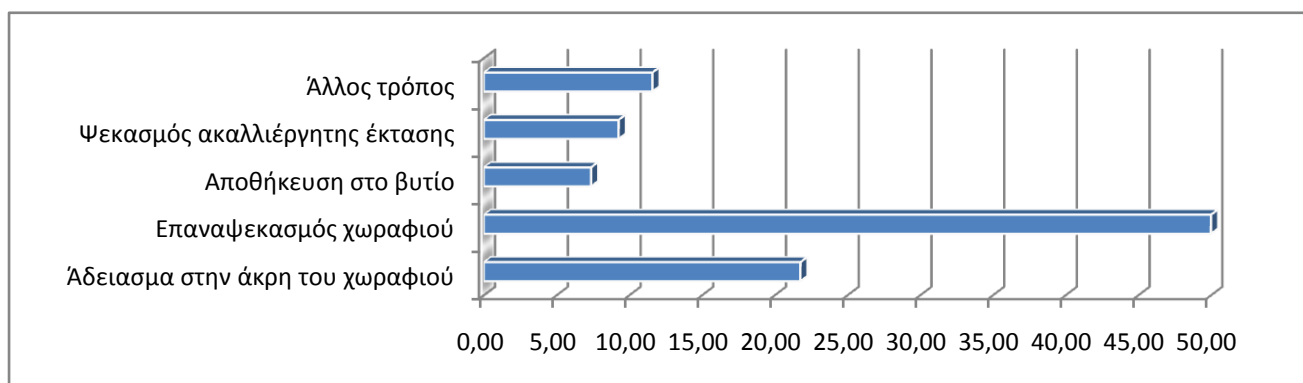

Η υποτίμηση των κινδύνων για την υγεία των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων χαρακτηρίζει το ποσοστό των ερωτηθέντων που απάντησαν ότι δεν φορούν τα μέσα ατομικής προστασίας (απάντηση τίποτα), όπως και στην ερώτηση υπ' αριθ. 14. Η πληρότητα των μέσων ατομικής προστασίας δηλώθηκε σχεδόν από το 35% των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων και η χρήση μόνον μάσκας από σχεδόν έναν στους πέντε ερωτηθέντες. Ιδιαίτερη σημασία έχει εάν λάβει κανείς υπόψη ότι και αυτό το σχεδόν 18% ενδεχομένως αναφέρεται στη χάρτινη μάσκα που δεν ενδείκνυται για μη στερεά σκευάσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

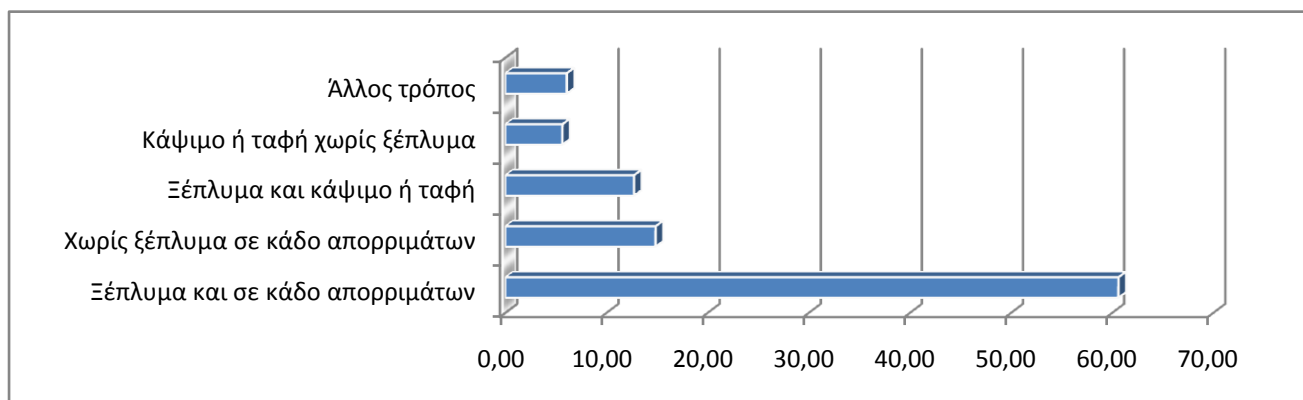
Η προστασία του περιβάλλοντος αποτέλεσε το περιεχόμενο των ερωτήσεων του κεφαλαίου αυτού. Οι ερωτηθέντες με τις απαντήσεις που έδωσαν περιέγραψαν τα σημεία που πρέπει να δίνεται ιδιαίτερα προσοχή για την μείωση των βλαβερών επιπτώσεων στο περιβάλλον από τη μη ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων.

Ερώτηση 18. Πώς διαχειρίζεστε το ψεκαστικό υγρό που περισσεύει;	Άδειασμα στην άκρη του χωραφιού	Επαναψεκασμός του χωραφιού	Αποθήκευση στο βυτίο για το μέλλον	Ψεκασμός σε ακαλλιέργητη έκταση	Με άλλο τρόπο
		552 21,77%	1268 50,00%	187 7,37%	235 9,27%

Η διαχείριση του πλεονάζοντος ψεκαστικού υγρού στους μισούς σχεδόν από τους ερωτηθέντες γίνεται με επαναψεκασμό του χωραφιού. Η πρακτική του αδειάσματος στην άκρη του χωραφιού πρέπει να αποφεύγεται καθώς εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για το περιβάλλον. Επίσης, ο «άλλος τρόπος» που δήλωσε ένα αξιοπρόσεκτο ποσοστό των ερωτηθέντων πρέπει να διευκρινιστεί, καθώς υφίστανται καταγγελίες ότι γίνεται με λειτουργία του ψεκαστικού μηχανήματος κατά τη διάρκεια της διαδρομής της επιστροφής του ψεκαστή στο σπίτι του.

Ερώτηση 19. Πού απορρίπτετε τις κενές συσκευασίες;	Σε κάδο απορριμμάτων μετά από ξέπλυμα	Σε κάδο απορριμμάτων χωρίς ξέπλυμα	Κάψιμο ή ταφή μετά από ξέπλυμα	Κάψιμο ή ταφή χωρίς ξέπλυμα	Άλλού
		1533 60,98%	376 14,92%	322 11,56%	143 6,20%

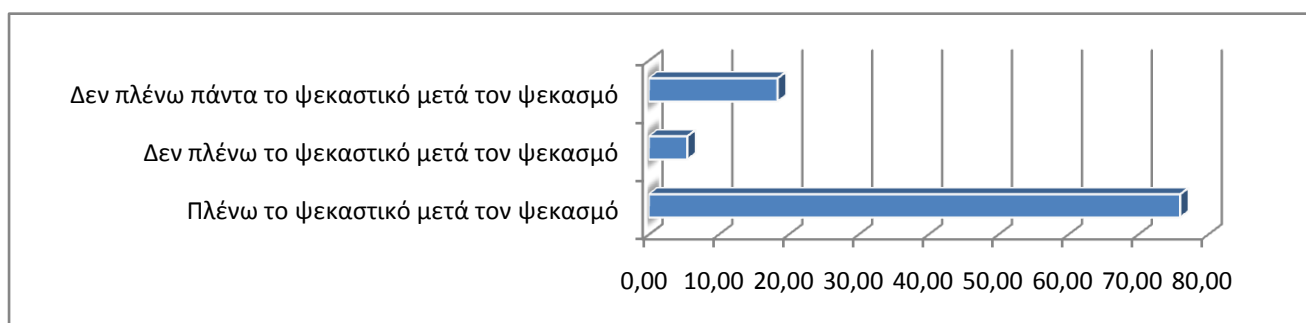

Η διαχείριση των κενών συσκευασίας των γεωργικών φαρμάκων αποτελεί σημαντικό πρόβλημα. Η πρακτική του καψίματος ή της ταφής είναι παράνομη και απαράδεκτη και σε κάθε περίπτωση πρέπει να αποφεύγεται από τους επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων.

Φωτογραφία : Δ.Α.Ο.Κ. της Π.Ε. Δράμας

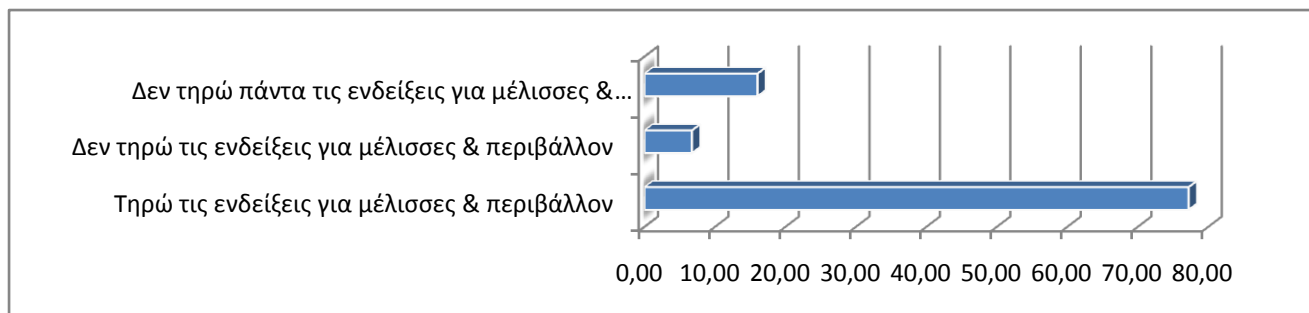
Ερώτηση 20. Πλένετε το ψεκαστικό μηχάνημα μετά τον ψεκασμό;	Ναι	Όχι	Όχι πάντα
	1928	140	468
	78,02%	5,96%	16,02%

Το πλύσιμο του ψεκαστικού μηχανήματος μετά τον ψεκασμό διασφαλίζει την ορθή λειτουργία του και τη μη πρόκληση υπολειμμάτων στην επόμενη καλλιέργεια από ψεκαστικό υγρό που είχε απομείνει στο βυτίο από τον προηγούμενο ψεκασμό.

Ένα ποσοστό πλέον του 20% των ερωτηθέντων δεν πλένει πάντα το ψεκαστικό μηχάνημα μετά τον ψεκασμό, με αποτέλεσμα την προαναφερόμενη επικινδυνότητα.

Ερώτηση 21. Τηρείτε τις ενδείξεις του γεωργικού φαρμάκου για τις μέλισσες και το περιβάλλον;	Ναι	Όχι	Όχι πάντα
	1920 77,23%	171 6,74%	407 16,04%

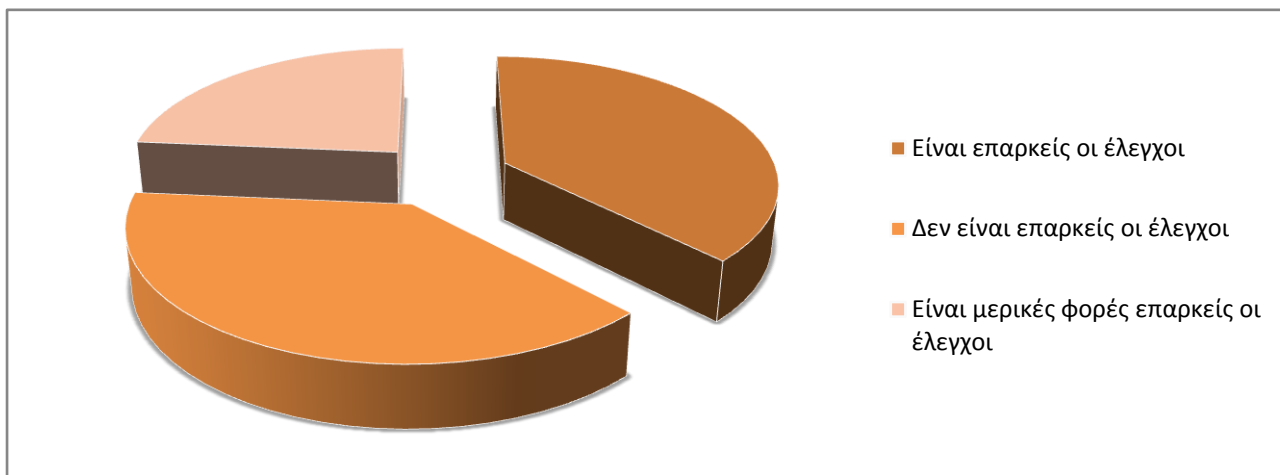
Η τήρηση των ενδείξεων κάθε γεωργικού φαρμάκου για τις μέλισσες και το περιβάλλον μειώνει τους κινδύνους. Περισσότεροι όμως από το 1/5 των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι δεν τις ακολουθούν ή ότι δεν τις ακολουθούν πάντα. Το ποσοστό αυτό πρέπει να μειωθεί και για το σκοπό αυτό πρέπει να αναληφθούν οι κατάλληλες δράσεις από όλους τους εμπλεκόμενους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

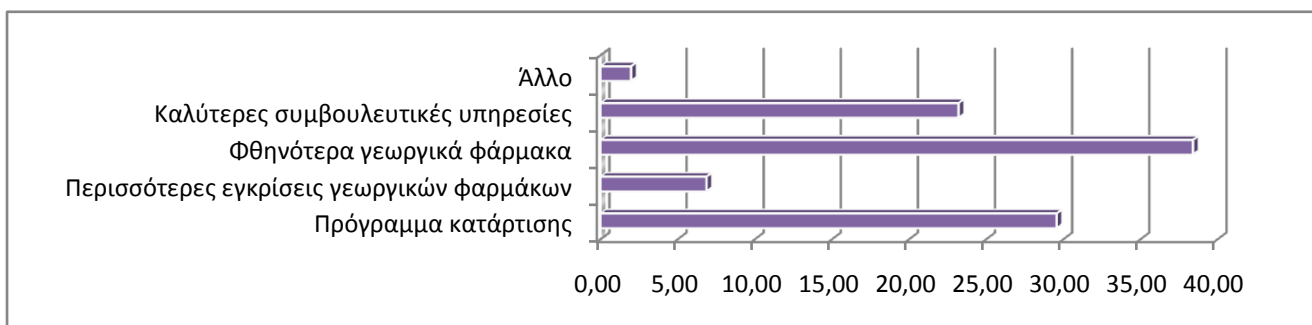
Στο τελευταίο κεφάλαιο ζητήθηκε από τους ερωτώμενους επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων να εκφράσουν την άποψή τους τόσο για την επάρκεια του συστήματος επισήμων ελέγχων της χώρας μας όσο και για τις προτεραιότητες που πρέπει να τεθούν κατά τη γνώμη τους.

Ερώτηση 22. Θεωρείτε ότι είναι επαρκείς οι έλεγχοι στα γεωργικά φάρμακα;	Ναι	Όχι	Μερικές φορές
	955 37,69%	981 38,71%	598 23,60%

Οι απαντήσεις που δόθηκαν σχετικά με την επάρκεια του συστήματος επισήμων ελέγχων στα γεωργικά φάρμακα από τους ερωτώμενους καταδεικνύουν την αναγκαιότητα συνεχούς βελτίωσής του.

Ερώτηση 23. Ποια θα θεωρούσατε ως πρώτη προτεραιότητα;	Πρόγραμμα κατάρτισης αγροτών	Περισσότερες εγκρίσεις γεωργικών φαρμάκων	Φθηνότερα γεωργικά φάρμακα	Καλύτερη παροχή συμβουλών φυτοπροστασίας	Άλλο
	749 29,56%	174 6,87%	973 38,40%	588 23,20%	50 1,97%

Οι ερωτηθέντες επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων κατέδειξαν ως προτεραιότητες τα φθηνότερα γεωργικά φάρμακα, την οργάνωση προγραμμάτων κατάρτισης και την καλύτερη παροχή συμβουλών φυτοπροστασίας.

ΑΘΡΟΙΣΜΑΤΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΕΡΩΤΗΣΗ ΑΝΑ Δ.Α.Ο.Κ.-ΠΕ

Ερώτηση	Απάντηση	ΔΑΟΚ των ΠΕ																													
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
1	1	11	16	3	8	0	1	11	12	7	14	10	25	0	17	18	7	3	0	19	4	4	4	3	8	0	11	10	2	8	
	2	22	26	14	30	28	28	21	16	24	21	28	30	6	25	18	12	25	7	21	1	5	11	12	14	25	25	35	17	21	
	3	32	26	32	30	31	39	21	47	29	28	28	26	52	21	27	16	16	9	26	8	13	15	37	17	28	28	28	34	27	
	4	28	22	29	24	21	18	23	19	28	13	21	15	39	23	19	11	28	10	23	0	11	25	29	13	29	20	18	28	7	
	5	7	10	22	8	20	14	24	26	12	24	13	4	3	14	18	6	27	3	11	2	7	15	19	1	10	16	9	19	7	
2	1	2	0	0	0	1	0	0	2	1	2	3	1	1	2	0	1	2	0	0	1	1	5	2	0	0	5	1	2	0	
	2	23	19	22	21	60	21	31	41	22	26	15	21	7	24	22	7	27	3	35	1	10	7	46	20	32	20	21	25	11	
	3	30	29	29	19	6	29	20	22	14	22	17	26	25	22	25	13	19	5	16	2	9	18	28	15	7	39	45	36	12	
	4	31	36	39	37	18	43	19	42	40	39	47	42	64	36	44	22	33	12	40	6	7	20	21	11	23	25	27	30	35	
	5	14	16	10	23	15	7	30	13	23	11	18	10	3	16	9	9	19	9	9	5	13	10	3	5	20	11	6	6	12	
3	1	79	86	83	55	85	91	63	104	62	85	76	84	98	75	72	41	62	19	95	12	20	48	70	49	43	39	76	84	62	
	2	21	14	17	45	15	9	37	15	38	15	24	16	2	25	28	11	38	10	5	3	20	22	30	4	49	61	24	16	8	
4	1	26	16	25	48	28	35	20	13	39	29	36	34	0	40	69	14	30	10	6	7	16	2	15	35	25	9	4	28	18	
	2	74	84	75	52	72	65	80	107	61	71	64	66	100	60	31	38	70	18	94	8	24	68	85	18	67	91	96	72	52	
5	1	23	15	22	43	9	44	20	13	51	24	30	57	12	40	38	14	9	13	0	9	4	0	4	34	5	5	53	20	19	
	2	77	85	78	57	91	56	80	107	49	76	70	43	88	60	62	38	91	15	100	6	36	70	96	19	87	95	47	80	51	
6	1	15	12	13	8	6	3	14	11	6	13	16	2	1	6	3	5	8	3	9	0	4	15	6	6	2	16	3	9	4	
	2	72	67	75	72	82	90	72	104	46	58	65	74	85	65	29	28	65	16	82	7	22	42	77	16	70	65	65	82	46	
	3	11	13	8	15	3	7	8	2	32	23	15	22	0	16	39	9	21	9	9	4	5	5	11	24	16	9	28	5	14	
	4	0	1	1	0	9	0	1	0	9	1	1	1	0	1	24	0	1	0	0	2	2	2	1	2	1	6	3	1	1	
	5	2	7	3	5	0	0	5	3	7	5	3	1	14	2	5	7	5	1	0	2	7	6	2	4	3	4	1	3	5	
7	1	32	10	32	17	29	44	5	50	21	25	33	17	9	20	3	10	24	10	78	6	6	18	12	9	10	21	22	13	10	
	2	39	57	43	55	50	44	49	38	51	54	30	65	85	46	65	32	29	15	15	7	21	20	40	35	26	21	30	44	35	
	3	29	33	25	28	21	12	46	32	28	21	37	18	6	34	32	12	47	4	7	2	13	32	48	9	56	58	48	43	25	
8	1	4	3	8	4	0	5	5	4	1	0	17	12	6	2	2	3	7	1	2	0	8	2	3	4	11	6	0	7	2	
	2	17	42	27	22	13	15	21	33	19	29	16	33	77	27	54	9	18	8	0	6	12	34	8	6	9	21	24	42	14	
	3	79	55	65	74	87	80	74	83	80	71	67	55	17	71	44	40	75	19	98	9	28	34	89	43	72	73	76	51	54	
9	1	26	4	8	3	3	24	9	15	5	9	26	41	6	12	5	1	9	3	10	1	1	12	2	9	13	16	33	11	2	
	2	62	80	83	86	88	68	88	99	84	82	67	51	94	78	49	48	81	24	90	13	36	42	82	38	79	69	51	73	65	
	3	12	16	9	11	9	8	3	6	11	9	7	8	0	10	46	3	10	1	0	1	3	16	16	6	0	15	16	16	3	
10	1	49	34	47	23	59	27	40	30	31	34	40	14	62	34	13	14	46	10	40	3	11	27	44	15	35	43	54	38	23	
	2	0	0	1	0	0	0	3	0	0	5	4	2	0	1	1	1	3	0	0	0	0	3	1	3	12	9	0	3	1	
	3	32	31	23	43	38	54	33	67	40	34	41	75	26	56	38	23	38	12	37	8	6	21	30	21	31	29	19	25	33	
	4	8	35	22	32	3	17	23	23	26	16	9	8	9	7	46	11	10	7	19	4	20	14	25	12	13	10	26	29	12	
	5	11	0	7	2	0	2	1	0	3	11	6	1	3	2	2	3	3	0	4	0	3	5	0	2	1	9	1	5	1	
11	1	79	63	73	94	10	91	85	106	87	83	67	93	0	83	52	43	83		27	90	11	35	43	71	40	71	65	51	81	56
	2	2	3	4	0	0	0	0	1	6	0	4	1	0	4	5	1	3	0	2	0	0	1	0	3	0	5	0	2	1	
	3	19	34	23	6	0	9	15	13	7	17	29	6	100	13	43	8	14	2	8	4	5	26	29	8	21	30	49	17	13	

12	1	95	77	92	97	100	91	93	113	97	100	84	89	95	96	49	50	93	29	97	15	37	61	96	46	85	84	100	88	70
	2	0	0	1	1	0	3	2	0	1	0	4	9	0	0	2	2	5	0	0	0	1	0	0	0	0	4	0	3	0
	3	5	23	7	2	0	6	5	7	2	0	12	2	5	4	49	0	2	0	3	0	2	9	4	5	7	12	0	9	0
13	1	6	16	10	10	6	28	10	9	11	11	17	13	73	11	8	5	11	10	2	1	6	3	13	1	22	30	0	23	5
	2	72	55	70	82	88	63	78	101	84	78	67	82	18	67	59	41	85	18	86	13	28	39	70	44	39	49	27	67	54
	3	22	28	20	8	6	9	12	10	5	11	16	2	9	22	33	6	4	1	12	1	6	28	17	6	31	21	73	9	11
14	1	82	64	71	73	84	67	53	61	89	79	51	71	42	80	60	30	62	26	81	9	27	35	73	37	51	49	79	57	54
	2	3	4	9	8	3	28	17	40	4	4	12	16	0	6	4	10	11	2	8	4	5	5	4	5	22	14	2	18	6
	3	15	32	20	19	13	5	30	19	7	17	37	13	58	14	36	12	27	1	11	2	8	30	23	9	19	37	19	25	10
15	1	23	26	28	24	19	39	21	28	37	27	22	6	21	23	50	10	35	8	18	3	6	9	5	11	16	12	40	31	16
	2	77	74	72	76	81	61	79	92	63	73	78	94	79	77	50	42	65	20	82	12	34	61	95	39	76	88	60	69	54
16	1	64	53	52	53	69	64	47	55	57	58	42	22	49	49	58	24	45	18	83	9	21	21	44	32	27	22	36	35	38
	2	22	23	30	33	22	22	35	21	27	23	34	71	51	30	40	15	33	7	0	3	15	26	52	8	49	46	56	54	23
	3	14	24	9	14	9	14	18	43	16	19	15	7	0	21	2	10	17	3	17	3	4	23	4	11	16	32	8	11	9
17	1	2	20	19	24	6	24	33	18	31	25	20	42	17	9	6	5	16	8	10	0	6	8	15	1	4	38	7	18	9
	2	40	55	35	23	47	22	35	44	30	24	46	24	51	26	37	16	40	8	72	7	13	35	33	13	36	28	45	48	27
	3	55	18	35	44	44	39	18	23	35	45	22	23	32	50	51	23	32	10	10	4	18	9	47	33	38	18	32	19	28
	4	1	5	1	2	0	0	3	1	2	2	2	2	0	11	3	1	4	2	0	3	2	14	1	1	1	5	14	2	1
	5	2	2	10	7	3	15	11	34	2	4	9	9	0	4	3	7	6	0	8	1	1	4	4	3	13	11	2	13	5
18	1	26	18	26	12	9	20	36	34	38	34	11	23	0	32	17	12	28	5	6	4	11	24	27	7	23	41	0	11	17
	2	36	46	52	57	74	72	38	53	40	50	45	65	100	42	12	16	41	17	90	5	14	25	35	34	46	34	58	45	26
	3	0	8	5	4	9	3	9	14	7	0	2	1	0	4	6	9	13	1	0	1	8	0	16	7	7	4	32	7	10
	4	10	19	4	4	0	2	3	5	7	2	23	9	0	1	61	6	4	0	3	3	1	16	14	0	10	4	0	17	7
	5	28	9	13	23	8	3	14	13	8	14	19	2	0	21	4	9	13	6	1	2	6	5	7	3	6	17	10	20	10
19	1	60	39	52	46	96	74	62	95	76	59	63	74	92	65	80	29	33	20	79	12	26	20	50	25	24	26	50	59	47
	2	8	29	11	16	0	19	18	18	8	7	14	22	8	12	2	7	29	1	1	0	5	9	29	4	36	24	0	34	5
	3	6	10	24	23	4	5	8	3	12	12	12	3	0	11	11	12	27	4	19	1	5	8	16	10	12	3	44	6	11
	4	6	18	8	4	0	0	9	4	3	2	6	0	0	3	6	2	7	2	1	2	3	8	4	4	18	20	0	1	2
	5	20	4	5	11	0	2	3	0	1	20	5	1	0	9	1	1	4	2	0	0	1	25	1	8	2	17	6	0	5
20	1	79	76	81	79	94	50	84	93	75	72	68	73	100	79	80	46	76	27	100	11	38	46	69	36	81	55	24	80	56
	2	3	6	4	10	0	13	5	6	18	1	3	14	0	9	6	1	10	1	0	0	0	0	3	8	10	4	0	3	2
	3	18	18	15	10	6	37	11	21	7	27	29	13	0	12	14	4	13	1	0	4	2	24	28	7	1	41	76	17	12
21	1	95	56	69	86	97	86	65	86	95	79	66	94	97	89	36	39	86	26	85	13	34	39	83	39	43	78	67	70	62
	2	1	7	12	4	0	6	9	8	3	1	13	4	0	0	15	5	7	1	0	1	1	5	8	6	35	5	0	12	2
	3	4	37	19	10	3	8	26	26	2	20	21	2	3	11	49	7	7	2	15	1	5	26	9	6	14	17	33	18	6
22	1	40	14	26	30	44	48	29	56	44	28	39	23	89	36	29	27	27	8	86	5	19	12	37	15	23	41	17	39	24
	2	30	60	57	52	22	37	57	37	39	37	50	59	5	28	17	20	47	17	7	7	12	29	54	20	52	26	30	43	30
	3	30	26	17	18	34	15	14	27	17	35	11	18	6	36	53	4	25	3	7	3	9	29	9	15	17	33	53	18	16
23	1	16	38	29	48	34	10	40	25	37	42	34	16	0	38	16	23	39	14	16	6	27	19	23	17	30	25	34	18	35
	2	24	3	9	8	0	2	5	18	3	2	11	3	0	7	16	5	8	1	1	0	1	14	3	0	2	11	5	8	4
	3	29	16	44	15	47	67	19	48	17	21	33	66	100	32	43	11	30	6	76	4	4	21	31	20	48	36	18	57	14
	4	31	42	17	23	16	18	33	26	41	34	20	15	0	19	23	8	22	8	7	5	8	13	40	13	11	21	42	17	15
	5	0	1	1	6	3	3	3	3	3	2	1	2	0	0	4	2	2	1	0	0	0	0	3	1	1	1	7	1	0

A/A	Δ.Α.Ο.Κ. της Π.Ε.	A/A	Δ.Α.Ο.Κ. της Π.Ε.
1	Καστοριάς	16	Δράμας
2	Βοιωτίας	17	Αργολίδας
3	Θεσσαλονίκης	18	Μεσσηνίας
4	Λασιθίου	19	Γρεβενών
5	Ξάνθης	20	Κιλκίς
6	Πέλλας	21	Σάμου
7	Ρεθύμνου	22	Τρικάλων
8	Σερρών	23	Κυκλάδων
9	Χανίων	24	Λακωνίας
10	Φθιώτιδας	25	Ανατολικής Αττικής
11	Λάρισας	26	Άρτας
12	Κοζάνης	27	Λέσβου
13	Ορεστιάδας	28	Έβρου
14	Κορινθίας	29	Πιερίας
15	Τριφυλίας		